

MEDIKUARI TIRO EGITEA

MSFk gogor salatu du gerretan ospitaleak erasotzea «normala» bihurtzen ari dela

📁 JENDARTEA / Pablo Ruiz de Aretxabaleta

Zibilak betidanik izan dira gerren biktima zuzen: hirien setioak, gosea, bonbardaketak, bortxaketak, lekualdatzeak... Baina gehienetan gizatasun gotorleku txikiak ere geratzen ziren gerretan. Ospitaleak ziren gunehorietako batzuk, zaurituek laguntza eta babesa lor baitzitezaketen bertan. Hori ere bukatu da: helburu militar bihurtu dira ospitaleak.

Zure etsaiaren medikua ez da zure etsaia». Horrela aurkezten zuen joan den astean MSF Mugarik Gabeko Medikuek gobernuz kanpoko erakundeak Siriako gerran babestutako zentroek jasan dituzten erasoen buruzko txostena. Iaz 94 aire eta artilleria erasok MSFk laguntzen dituen 63 azpiegitura jo zituzten herrialde

arabiarrean. Horietatik hamabi erabat suntsituta geratu ziren, eta 81 mediku eta osasun langile hil edo zauritu ziren. Aurten, beste zazpi eraso izan dira jada sei osasun zentroan.

«Bost urteko gerraren ondoren, osasun azpiegiturak erabat txikituta daude Sirian», nabarmendu zuen MSFk. Izan ere, «normala ez zena normal bihurtu da. Onartezina onartu egiten da Sirian», deitoratu zuen Joan-

Siria iparraldeko Maarat an-Numan hiriko ospitalea, eraso baten ostean erabat suntsituta. Egun berean bonbek beste bost ospitale eta bi eskola ere suntsitu zituzten Sirian.
Gaith OMRAN | AFP

ne Liu MSFko nazioarteko presidentea. Sirian gertatzen ari dena, baina, ez da inolaz ere kasu bakartua. Afganistanen, Yemenen edota Sudanen «anbulantziei tiro egitea» esamolde bat baino errealitate gordin bilakatu da. Eta erasotzaileak ez dira alde bakarrekoak; Siriako Armada, AEBetako hegazkinak, Saudi Arabiako artilleria...

«Gerraren indarkeriatik zibilak babesteko beharra ez da betetzen», gaitzetsi du MSFk. Eskolak, ospitaleak, meskitak, merkatuak... nahita erasotzen dituzte aldeek, ahalik eta biktima gehien eragiteko.

Joan den otsailaren 15ean jaurtitako misilek bost osasun zentro jo zituzten Sirian. Aldi berean, Idlib eta Alepon bi eskola ere kolpatu zituzten. Guztira 50 hildako baino gehiago eta zauritu ugari izan ziren.

PROPIO EGINDAKO ERASOAK

Erasoak, gainera, ez dira kasualitatez gertatzen. Azken kasu horretan, Liuk nabarmendu bezala, «propio egindako erasoak izan dira, ezin da besterik pentsatu. Litekeena da egilea Gobernuak gidatutako koalizioa izatea». Koalizio horretan, Siriako Armadarekin batera, Errusiako Armadak eta Hezbollah talde xiitako miliziek hartzen dute parte.

Jose Antonio Bastos MSF-Espainiako presidentea zioenez, lehen ospitaleek «noizbehinka» jasaten zuten erasoren bat gerra garaian, «lapurtzeko edo talde batek beste bat erasotzen zuelako». Baina azken urteotan salbuespena zena ohitura bihurtu da. «Sirian bai ospitaleak bai osasunaren profesionalak behin eta berriro izan dira indarkeriaren biktima», azaldu zuen.

«Yemenen gertatutakoak gehiago harritu gaitu. Saudi Arabiak dituen arma modernoen ikusita, doitasun handiko erasoak egin beharko litzuzke teorian, baina gero eta gehiago eskolak, ospitaleak eta merkatuak erasotzen ditu. Hori ez da inoiz gertatu gure erakundearen historian. Eta ez dira miliziak izan, Saudi Arabia eta AEBak bezalako estatuak daude atzean», salatu zuen joan den hilabetean.

Yemenen MSFk lagundutako hiru ospitaleri egin diete eraso. Urriaren 27an Haydangoa erabat suntsituta geratu zen, abenduaren 3an zazpi pertsona zauritu zituzten Ta'izz hiriko osasun zentro batean eta urtarriaren 10ean bonbak Shiarako ospitalean erori ziren, sei hildako eta zazpi zauritu utzita.

Mugarik Gabeko Medikuek azaltzen dutenez, Yemenen borrokan ari diren aldeek gatazka armatuetan izaten diren gutxieneko gizatasun arauak ere mespretxatzen dituzte. «Egunero ikusten dugu harrapatuta dagoen populazioak jasaten dituen ondorio suntsitzaileak. Helburu zibilen aurkako bonbardaketa masiboak gerrarekin batera hasi ziren, 2015eko martxoan», adierazi zuen Raquel Ayora MSFren Ekintza zuzendariak.

«AKATSAK» DIRENEZ, ONARGARRIAK

Gainera, «gero eta gehiago erasoerik garrantzia kentzen diete edo 'akatsak' direla esaten dute egileek. Joan den astean, Britainia Handiko Atzerri Ministerio-ko idazkariak ukatu egin zuen Saudi Arabiak nahita urratu duenik Gizatasun Zuzenbidea Yemenen. Antza, 'akatsa' bada, onargarria da ospitale bat bonbardatzea. Logika hori erabat iraingarria eta arduragabea da», salatu zuen Ayorak.

Gertatzen ari denak, baina, ez du inor ezustean harrapatu, aurrekariak izan baziren-eta, adibidez, Afganistanen. Urriaren 3an izandako Kunduzko ospitalearen aurkako erasoak oihartzun handia izan zuen nazioartean: gutxienez 30 pertsona hil ziren, tartean hamahiru mediku eta hamar gaixo. MSFk AEBetako Armadari leporatu zion eraso. Salatu zuenez, paziente batzuk ohean erreta hil ziren eta hainbat osasun langilek hankak edota burua galdu zituzten ez-tanden ondorioz. Christopher Stokes MSFren zuzendari nagusiaren esanetan, ospitalean zeudenek argi ikusi zuten «hiltzeko eta suntsitzeko helburua» zuela erasoak. «Arazoa da ez dakigula zergatik», gaineratu zuen.

MSF erasoak gelditzen saiatu zen, baina, OTANekin, AEBetako

Defentsa Sailarekin zein Nazio Batuekin harremanetan jarrita ere, oraindik beste ordu erdiz iraun zuen. Nazioarteko Giza Zuzenbidea jarraituz, gatazkan ziren alde guztiekin hitzarmena zuen erakundeak, ospitaleren neutraltasuna errespetatu zezaten. Izan ere, MSFk gatazkan aldeei bere azpiegituren koordinatza zehatzak ematen dizkie.

AEBetako agintariek bertsio ugari eman zituzten erasoak azaltzeko, nahasmen horren bitartez izandako ardura estaltzeko asmoz. Kontuak kontu, Afganistango ipar-ekialdeko osasun azpiegitura bakarra zen Kunduzkoa itxita dago egun. Larrialdi egoeretan eta traumatologian goi mailako tratamendua eskaintzen zuen eta 2014an 22.000 lagunek jaso zuten tratamendua bertan. Egun milaka gaixok pairatzen dute bere galera: gehien behar duten unean ez dute inolako arreta medikurik.

Bastosen iritziz, «orain arte ospitaleak errespetatu egiten zi-

Batzuetan «talka bikoitzeko» erasoak izaten dira. Izan ere, lehen eraso baten ondoren osasun langileak eta sorosleak iristean, berriro erortzen dira bonbak biktima gehiago eraginez

«Orain arte ospitaleak errespetatu egiten ziren, baina hori desagertzen ari da. Izugarria da. Behin hori gertatuta, baina, txarrena ez erantzutea eta normaltzat jotzea litzateke»

ren gatazketan, baina hori desagertzen ari da, tolerantzia handiarekin gainera. Izugarria da. Behin hori gertatuta, baina, orain gerta daitekeen gauzarik txarrena erantzunik ez ematea eta normaltzat jotzea da».

MSF-Espainiako zuzendariak nabarmendu bezala, osasun zentroak eta osasun langileak errespetatu egin behar dira gatazketan, gerran zaurituz gain, gaixotasun arruntak dituzten lagunak ere zaintzen dituztelako, «eta asko dira, egoera horietan elikagaiak gutxiago direlako eta estresa areagotzen delako». Gainera, «gerran, indarkeria, beldurra, mesfidantza... nagusi dira eta elkarri laguntzeko edo gizatasuneko oso gotorleku gu-

txi geratzen dira; horixe ere badira ospitaleak. Horregatik osasun zentroak erasotzeak balio sinboliko handia du».

Siriari buruzko txostenak azaltzen duenez, batzuetan «talka bikoitzeko» erasoak daude. Izan ere, lehen eraso baten ondoren, osasun langileak edo sorosleak iritsi eta zaurituak osasun zentroetara eramaten direnean, berriro erortzen dira bonbak, biktima gehiago eraginez. Ospitaleak, eskolak, meskitak edota etxebizitzak erasotzearen biktima nagusiak zibilak izaten dira, noski. MSFk uneotan Sirian laguntzen dituen 70 ospitaleetan, adibidez, iaz 7.009 zibil hildako eta 154.647 zauritu zenbatu zituz-

ten. Biktima horien %40 Emakumeak eta haurrak ziren.

Joanne Liuk txostena aurkeztu zuenean, erantzukizunak ere eskatu zituen. Eta, batez ere, Nazio Batuen Erakundeko Segurtasun Kontseiluan esertzen diren estatuei. «Zibilenganako erantzukizun oinarrizkoenak ez betetzeagatik erantzun behar dute», nabarmendu zuen.

GERRA AKTOREAK NBEN

Segurtasun Kontseiluko lau kidek (AEBak, Errusia, Frantzia eta Britainia Handia) Siriako gerran aktiboki parte hartzen dutela gogorazi zuen Liuk. MSFko presidentek gaineratu zuen Segurtasun Kontseiluko erabakiek euren zibilen eta azpiegitura medikuen aurkako erasoak, setioak eta gose-taktikak debekatzeko dituztela, «eta, hala ere, horixe bera da Sirian egin dutena», salatu zuen. Ez da erraza, noski, erasoaren arduradunak eurak izatea gerra legeak apurtzeagatik ikerketak bultzatzen dituztenak. MSFren arabera, «Segurtasun Kontseiluak hartutako erabakiek betearazteko ezintasunak argi adierazten du euren armadak eta aliatuak direla erabakiak urratzen dituztenak».

MSFk joan den otsailaren 15ean Idlib probintziako Maarat an-Numan hiriko ospitalearen aurkako erasoan benetan zer gertatu zen jakiteko ikerketa independentea ere exijitu zuen, aurretik Kunduzko kasuan egin bezala. Ez dute beraiek egin nahi, «erakundea 'Mugarik Gabeko Ikerlariak' ez bihurtzeko». Horregatik, IHFFC Gertakariak Ikertzeko Nazioarteko Batzorde Humanitarioaren parte hartzea eskatu zuen MSFk. «Maarat an-Numan hiriko ospitalearen bonbardaketa gerra-legeen urraketa nabarmena da eta Sirian osasun instalazioei egindako erasoaren izebergaren tontorra baino ez da», gaitzetsi zuen Liuk. Aire-eraso ugari jasan ostean, 25 pertsona hil ziren ospitale horretan, horietatik bederatzizentzoko langileak. 30 ohe zituen ospitaleak milaka pertsona zaintzen zituen hilero.

MSFk gosea gerra-tresna bezala erabiltzea ere salatu du. Ma-

Kunduzko ospitalean gutxienez 30 pertsona hil ziren AEBetako Armadak egindako eraso baten ondorioz.

Andrew QULTY | MSF

Samira ghettoan

Koldo Sagasti

Samira gasteiztarra da, marokoar jatorriko gasteiztarra. Hamabi urte daramatza bertan eta bertan jaio da bere semea. Goi mailako ikasketak dauzka eta egoera ekonomiko eroso, baina bere izenak eta izanak arabiar jatorria salatzen dute. Semea irakaskuntza hitzartuan matrikulatzea erabaki eta zenbait ikastetxetara jo du haurrarentzako aurrematrikula egitera. Bost eskolatan izan da, eta denetan, hurrenez hurren, erantzun berbera jaso du: ezetza. Eskaera orria betetzen ere ez diote utzi. Bartzuetan erlijioa izan da aitzakia, baina eskola hitzartuak ere, diru laguntza publikoak jasotzen dituzte, behartuta daude erlijio katolikoaren ikasgai alternatibo bat eskaintzera. Besteetan ohartarazi diote eskola horretan «ordaindu egin behar» zela, eta berak «jakinarren ganean» zegoela erantzun, dirua ez zela «arazoa». Aitzakiak aitzaki irakaskuntza zentro horietan guztietan izena emateko aukera ukatu egin diote. Samirarena Steilas sindikatua burututako esperimentu baten ariketa da. Ikerketaren emaitza, baina, argigarria da: bisitatutako ikastetxe guztietan atak itxi dizkiote.

Kontu xelebrea da irakaskuntza hitzartuarena. Eskola pribatuaren ezaugarriak ditu, alegia, ikasleria hautatu eta bazter dezakete arraza, erlijio edota ekonomia irizpideen arabera; baina, aldi berean, diru laguntza publikoek elikatzen dira, baita baztertutako ikaslegaien familiek ordaindutako zergetatik datozen diru laguntzez ere.

Lehenago auzokide batek bere kezka azaldu zidan alaba eskola publikoan matrikulatzeko nire asmo irmoa agertu nionean. Auzoko ikastetxe publikoan ikasleen %50 etorkinen seme-alabak direla zioen; eta, ondorioz, ghetto hutsa bilakatu dela. Ezetz erantzun nion nik, ghettoa, izatekotan, Samirak bisitatutako ikastetxe hitzartuak direla; burbuila horietan kolore, hizkuntza, erlijio eta gizarte maila berekoak baitira ikasle guztiak... Horixe da, bada, ghettoa! •

daya hirian, Damaskotik gertu, abenduaren 1etik urtarrilaren 29ra 49 pertsona hil ziren gosez. Beste herri asko ere egoera berean daude Sirian setioen ondorioz, azken asteotan aldeek milaka pertsona inguratutik bizi diren herriotara laguntza eramatea adostu duten arren.

IHESLARIAK

Bestalde, tokialdatutako populazioa ez erasotzeko eskatu du MSFk. Izan ere, Siria iparraldeko Azaz hiriaren inguruetatik 45.000 pertsonak ihes egin dute Turkiako mugarantz, eta beste 55.000 lagunek beren etxeetatik alde egin behar izan dute. Frontetik zortzi kilometro eskasera daude uneotan iheslarion kanpamenduak. Horregatik, operazio militarrek urruntzeko eskatu die MSFk gerrako aktore armatu denei, Siriako gainontzeko lekuetan bezala zibilak eta osasun azpiegiturak babestea helburu.

Nazioarteko arauak urratuz muga guztiak gaingitu dituen beste eragile bat Israelgo Armada da. Joan den azaroan soldaduak Hebrongo ospitale batean sartu ziren, armatuta eta mozo-rotuta, gaixorik zen palestinar

Yemenen zibilen kontrako eraso ugari ari da gertatzen. Irudian, duela egun pare bateko erasoaren ondorioa. Britainia Handiko Atzerri Ministerioaren arabera, Saudi Arabiak erietxe baten kontra egindako eraso «akatsa» izan zen.
Mohammed HUWAIIS | AFP

bat bahitzeko. Operazioan gaixoa zaintzen zegoen senide bat hil zuten tiroz. «Izuturik gaude. Zentroa ez da MSFrena, baina pazientea gure zaintzapean zen. Oso kezkatuta gaude», adierazi zuen Cristina Carreño koordinatzaile medikuak. «Gertatutakoa neutraltasunaren eta misio medikuen printzipioen urraketa da. Nazioarteko Gizatasun Legeak dio osasun zentroak errespetatu egin behar direla, eta horrek indar armatuak bertan sartzea debekatzen du», gaineratu zuen.

Ezin da ahaztu Gazan 2014ko udan Israelek egindako sarraskia ere: 2.251 palestinar hil zituen, tartean 1.462 zibil, eta beste 11.231 zauritu. Bonbardaketek ez zuten ezer errespetatu. Ez etxebizitzak, ezta eskolak ere. Gogoratu behar denez, NBERen eskolak babesleku bihurtu ziren Israelgo Armada ehunka etxe suntsitzen ari zen bitartean. Baina eskola horiek ere eraso egin zituzten israeldarrek, osasun langileak eta garraio bideak bezala. Hamazazpi ospitale, lehen zainketako 56 osasun zentro eta 45 ambulanzia kolpatu zituzten. Eta hamasei osasun langile palestinar hil ziren erasoetan.